Teplice

Kraj: Ústecký
Okres: Teplice
Správní obvod: Teplice
GPS souřadnice: 50.644458N, 13.835284E
Nadmořská výška: 228 m n. m.
První pís. zmínka: 1158 (866 let)
Počet obyvatel: 47 053
PSČ: 415 95
Adresa URL: www.teplice.cz

Památky a zajímavosti Teplice

Město Teplice se může pochlubit množstvím zajímavých památek – zámek vznikl v 16. století na zbytcích staršího románského kláštera, zámecké náměstí se sochařským skvostem morového sloupu od Matyáše B. Brauna z roku 1718, zámecký park v anglickém stylu pochází rovněž z 18. století, ve městě samotném se nachází několik významných kostelů a okolí Teplic nabízí ke shlédnutí další kláštery, kostely, zámečky apod. Teplice nabízejí návštěvníkům rekonstruovaný lázeňský komplex s celou řadou lázeňských domů.

Lázeňské budovy
Komplex sanatoria Beethoven

Lázeňský komplex zahrnuje historické budovy teplických lázní, novostavby lázeňských provozů a protilehlou řadu historických měšťanských domů (s domovními znameními Zlaté slunce, Zelený kříž, Zlatý pelikán, Zlatá harfa, Zlatá studna), sloužících pro ubytování lázeňských hostí. První historickou budovou lázní je Pravřídlo, jehož empírová budova z let 1838–1839 stojí na místě původních Městských lázní a vůbec první budovy teplických lázní.
K Pravřídlu pak přiléhají další budovy Knížecích, Dámských a Pasířských lázní, na něž navazuje Zahradní dům – dnes hlavní vstup a recepce komplexu Beethoven. K němu kolmo přiléhá mnohem starší budova – tak zvaný Panský dům, jehož dnešní podoba pochází z roku 1825 a sloužil k ubytování osob z vysokých kruhů.

Nové lázně
Na tomto místě stávala od roku 1702 první zděná budova šanovských lázní – Sirné lázně. V roce 1839 byla nahrazena budovou vyhlížející spíše jako palác. Majiteli a staviteli lázní byli tepličtí Clary-Aldringenové, jejichž erb se také objevuje ve štítu budovy. Lázně využívají dvou pramenů – Horského a Pahorkového. Po 2. světové válce se velmi osvědčily při léčbě následků dětské obrny a dalších pohybových onemocnění. Jejich zaměření na malé pacienty jim zůstalo až do dnešních dnů.
Vojenské lázně
Jsou umírněnou klasicistní budovou, o čtyřech křídlech svírajících vnitřní dvůr, která byla vystavěna po etapách v průběhu let 1804–1807 na místě bývalého evangelického hřbitova. Iniciátorem stavby byl maršál poručík Jan von Zopf. Od počátků byla budova zamýšlena jako lázeňský

ústav pro léčbu raněných a nemocných vojáků, neboť teplické lázně byly velmi úspěšné v léčbě válečných zranění. Tuto svou funkci plnila i v průběhu obou světových válek a plní i dnes.

Hadí lázně

Přízemní budova postavená v letech 1838–1839 správou velkostatku a obcí Šanov. Hlavní průčelí se obrací do parku. Ve středové části je umístěn portikus tvořený osmi korintizujícími sloupy nad sebou. Jsou nádherným příkladem klasicistní budovy. Dnes bohužel již nevyužívaná lázeňská budova.

Kamenné lázně

Již v roce 1759 byly podchyceny prameny vytékající na okraji Šanova z bělidla. Byly obehnány kamennou zídkou a odtud získaly pozdější lázeňské budovy, vzniklé na tomto místě v letech 1800–1802, své pojmenování. Ke klasicistním budovám starých Kamenných lázní přibyly posléze ještě samostatná budova Chrámových či Štěpánových lázní. Novou podobu získaly Kamenné lázně při přestavbě v letech 1910–1911, kdy původní budovy nahradila současná novobarokní budova, postavená podle projektu teplického architekta Jirsche a Edmunda Arnima z Postupimi.

Sadové lázně

Empírový dvoupatrový dům postavený roku 1823 v tehdejší Panské (dnešní Rooseveltova) ulici. Býval jedním z předních ubytovacích lázeňských hotelů s rozsáhlým zázemím. Ke straně domu býval přistavěn velký sál zvaný Německý. Celý hotel zakoupil v polovině 19. století kníže Collored-Mansfeld a proto byl dům často nazýván také Colloredovským domem či palácem. Od něj jej zakoupil majitel teplického panství kníže Edmund Clary-Aldringen, který zde zřídil lázeňský provoz. Dnes dům slouží jako ubytovací kapacita Císařských lázní.

Císařské lázně

Původní budova vznikla roku 1845 na místě, kde stával na potoce mlýn a vedle něj hostinec U Zelené žáby. K této budově byl postupem času přistavěn kavárenský salon. V letech 1870–1872 proběhla přestavba a rozšíření lázní v novorenesančním duchu podle plánů teplického stavitele a starosty Ing. A. Siegmunda. Svou dnešní novobarokní podobu s mansardovou střechou získaly lázně při poslední velké přestavbě v letech 1912–1914. Svůj název získala tato budova díky tomu, že poskytovala služby vysoce postaveným hostům, mezi nimiž byl i německý císař Vilém I., na jehož počest byly lázně pojmenovány. Dnes zde naleznete lázeňský provoz poskytující moderní procedury. Sídlo zde má i zdravotnické zařízení – klinika CLT.

Kostely

Kostel sv. Jana Křtitele – Děkanský kostel stojí v dolní části Zámeckého náměstí. Byl postaven roku 1585 na místě starší stavby. Roku 1645 byla průčelní západní věž zasažena bleskem. Požárem byly některé zvony zničeny. V roce 1659 sem byly dodány tři nové, které vyrobil zvonař Mikuláš Löw. Jeden z nich je v kostele dodnes, druhý byl zřejmě v důsledku válečných rekvizic přesunut do kostela sv. Cyrila a Metoděje v Praze na Karlíně, třetí je nezvěstný. Dále se na věži nachází zvon z roku 1540 od Wolfa Hilgera a zvon z roku 1482 od Hanuše Konváře. V kostele se nachází cenné barokní zařízení z doby kolem 1730, obraz na hlavním oltáři a na bočních oltářích sv. Jana Nepomuckého a čtrnácti svatých pomocníků jsou z okruhu Petra Brandla.

Zámecký kostel Povýšení sv. Kříže – Pravoslavný kostel z roku 1568 stojí na náměstí vedle děkanského kostela sv. Jana Křtitele. V boční severní věži se nachází zvon z roku 1477 a litinový zvon z bochumských oceláren. V západním okně věže v témže patře je zavěšen také zvonovinový

hodinový cymbál, který má průměr 50 cm. Koncem 18. století byl kostel přestavěn do novogotické podoby a od roku 1950 slouží pravoslavné církvi.
Kostel Prokopa Holého církve československé, původně evangelický, stojí na návrší a je dominantou Teplic. Kostel byl vystavěný v letech 1861–1864, jeho vysoká věž byla dokončená roku 1882.
Kostel sv. Alžběty s vysokou zadní severní věží najdeme v Šanovských sadech a pochází z let 1862–1877. Kostel je postaven v novogotickém slohu, včetně interiéru s křížovými klenbami. Ve věži se nachází zvon z roku 1882 od Petra Hilzera.
Kostel sv. Bartoloměje leží v blízkosti Masarykovy třídy. Cihlová bazilika v pseudorománském slohu s mohutnou hranolovou věží, s terasou a balustrádou byla postavena v letech 1861–1864. Nyní je v soukromých rukou, v 90. letech tam byla dokonce restaurace s diskotékou.
Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně v Trnovanech je původně evangelický kostel, vystavěný na počátku 20. století. Ve vysoké západní věži se nachází zvon z roku 1911 od Richarda Herolda a litinový zvon z bochumských oceláren.

Zámek
Teplický zámek stojí na místě původně románského kláštera benediktinek, založeného v letech 1158–1164 královnou Juditou. V několika etapách pak probíhaly přestavby na zámek. Volf z Vřesovic začal stavět hlavní trakt dnešního zámku a postavil zámecký kostel Povýšení sv. Kříže.
Nejvýznamnější přestavby začaly v době držení zámku Vilémem Vchynským (Kinským). Ten na konci 16. století dostavěl novou budovu teplického zámku (dnešní hlavní budova obrácená do Zámeckého náměstí) v renesančním slohu a kolem něj založil okrasnou zahradu se dvěma rybníky.
Na konci 17. století držel panství se zámkem rod Clary-Aldringenů. Stavební práce na zámku se v podstatě nezastavily – dostavováno bylo nové západní barokní křídlo, opravovaly se starší budovy – nejvíce změn však zaznamenaly interiéry.
Velmi znatelných úprav se dočkaly interiéry zámku při pozdně barokní přestavbě v polovině 18. století, při které bylo také zrušeno oddělení zámku od náměstí a zbytku města. Nákladných úprav se dostalo Zámecké zahradě (vzácné květiny, bludiště ze stříhané zeleně, kašny). Na jejím okraji při zámku vyrostl v roce 1732 Zahradní a plesový dům určený pro kratochvíle, zábavu a společenské události.
Poslední přestavba započatá v roce 1787 má klasicistní charakter a přibývá divadlo a zahradní salon.
Uvnitř zámeckých budov jsou dochovány hodnotné interiéry jako např. sál s malovaným kazetovým stropem, rokokový sál s bohatou štukovou výzdobou provedenou francouzskými řemeslníky v roce 1772 či pokoje s rokokovým, empirovým a biedermeierovským vybavením.
Dnes v zámku sídlí Regionální muzeum v Teplicích a v rámci jeho prohlídek je možné shlédnout jak nejstarší historii Juditina kláštera, tak historickou podobu místností. Dále je v prostorách zámku Jazz club Teplice.

Ostatní budovy
Doubravka – zřícenina hraduHrad byl založen v 15. století Janem Illburkem z Vřesovic na vrcholu Doubravské hory. Na přelomu 16. a 17. století ho Vchynští přestavěli na pevnost. Nyní nabízí lázeňským hostům i místním obyvatelům krásný výhled na Teplice, restaurace je uzavřená.
Divadlo bratří Čapků s kinem a restaurací postavil v letech 1919–1924 architekt R. Bitzan.

Concordia je expresionistická budova postavená pro libereckou pojišťovnu Concordi, dokončena v roce 1931 podle návrhu architektů Maxe Loose a Wilhelma Dorantha s Paulem Schaefterem-Hyrotsbergem.
Kolostujovy věžičkyRenesanční budova s dvěma ostrými věžemi, které jí daly název, byla postavena na starších základech pravděpodobně roku 1600 jako zahradní altán.
Morový sloup se Svatou trojicí byl postaven z pískovce dle návrhu slavného sochaře Matyáše Brauna v letech 1718–1719. Byl poděkováním za odvrácení morové epidemie v roce 1713. Je jedním z nejkrásnějších Braunových výtvorů.
Náměstí dr. Eduarda BenešeV první polovině 19. století se na tomto prostoru, ležícím za městskou hradbou, konaly dobytčí trhy. Západní stranu zaujímá budova postavená v novorománském slohu v roce 1860, dnes střední průmyslová škola.
Pramen PravřídlaChrlič připomínající jednu z verzí lázeňské pověsti, podle níž byly teplické prameny objeveny prasaty, najdete vedle zámeckého náměstí u lázní Beethoven.
Empírová budova dnešní radnice pochází z roku 1806. Po pravé straně budovy radnice pak byla roku 1885 přistavěna nová budova magistrátu (také sídlo teplické spořitelny).
ŠkvárovníkNeobvyklá stavba nad Teplicemi na Letné, pseudozřícenina postavená ze škváry. Postavil ji tam teplický měšťan a zednický mistr Franz Jerke, který využil zpečené odpady cihelen a skláren. Umělou zříceninu postupně rozšiřoval až do své smrti v roce 1826. Navštěvoval ji také návštěvník Teplic Johann Wolfgang Goethe, který se o ní zmínil i ve svém díle. Mezi významné návštěvníky škvárovníku patřil také pruský král Bedřich Vilém či hudební skladatel Richard Wagner. V 80. letech byl dům využíván jako restaurace, nyní je opuštěný, je chráněnou kulturní památkou.
V prostorách bývalého kina v Dubí na Teplicku vzniklo informační středisko a muzeum porcelánu. „Modrodům“, jak se zkráceně Dům porcelánu s modrou krví nazývá, slouží především k představení expozice věnované historii výroby porcelánu v oblasti pod Krušnými horami, která je umístěna v jeho prvním patře. V přízemí je informační středisko, kde je možnost získat informační materiály o Dubí a okolí

Sochy a pomníky
– Sloup Nejsvětější Trojice na Zámeckém náměstí je dílo Matyáše Bernarda Brauna a kameníka M. Blümela z roku 1719.
– Řada barokních soch po městě Teplice.
– Jubilejní kašna (lidově „u prasátek“) v parku u divadla je šestiboká kašna s novorománským sloupem uprostřed z roku 1862, která připomíná pověst o založení lázní roku 762. Jako chrliče slouží prasečí hlavy.
– Pravřídlo, kamenný výklenek s původním pramenem v ulici pod kostelem.
– Pomník německého básníka J. G. Seumeho, který v Teplicích roku 1810 zemřel, v Havlíčkových sadech.
– Památník padlých letců 15. letecké armády USA na Doubravce.
– Památník padlých Sovětských vojáků